

STRESZCZENIE

Paweł Knut

„Reakcje polskiego prawa na zjawisko mowy nienawiści w polskiej sztuce po 1989 r.”

Celem pracy było ukazanie reakcji polskiego prawa na zjawisko mowy nienawiści w polskiej sztuce po 1989 r.

W przeprowadzonej analizie zastosowano podejście interdyscyplinarne w rozumieniu pojęcia sztuki oraz mowy nienawiści, a także zachodzących między nimi związków. W tym celu wykorzystano instrumentarium badawcze oferowane przez historię sztuki, psychologię i nauki prawne. Ulokowanie projektu badawczego na styku trzech dyscyplin służyło ukazaniu różnych aspektów omawianego zjawiska, a także podjęciu próby ich integracji w celu zrekonstruowania możliwie pełnego obrazu analizowanej problematyki.

W pierwszej kolejności podjęto próbę zdefiniowania zjawiska mowy nienawiści oraz sztuki. Rozważania te zostały uzupełnione o analizę twórczości odwołującej się do mowy nienawiści w polskiej sztuce po 1989 r. Analiza ta pozwoliła na wyodrębnienie dwóch rodzajów praktyk artystycznych. Pierwszy z nich obejmuje praktyki lewicowo-liberalne, mające na celu skrytykowanie zjawiska mowy nienawiści oraz stojących za nim uprzedzeń. Drugi zaś odnosi się do praktyk prawicowo-konserwatywnych, wykorzystujących mowę nienawiści do pogłębiania dyskryminacji i wykluczenia wybranych grup. Przeprowadzenie przeglądu tych praktyk doprowadziło do wyselekcjonowania i dokonania analizy tych przejawów twórczości, które dotychczas spotkały się z reakcją ze strony prawa.

Uzyskane wyniki wskazują, że prawo – głównie prawo karne – reaguje na mowę nienawiści w sytuacji gdy występuje ona na polu sztuki. Chroni ono praktyki lewicowo-liberalne, a także sankcjonuje i cenzuruje, choć nie zawsze skutecznie, praktyki prawicowo-konserwatywne. Wyniki uwidaczniają także konieczność znowelizowania Kodeksu karnego oraz modyfikacji praktyki stosowania prawa w celu skuteczniejszej ochrony przed mową nienawiści.